

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ НАГІДОК ЛІКАРСЬКИХ В УМОВАХ ПІВДЕННО-ЗАХІДНОГО ЛІСОСТЕПУ

Прокопов І.І., викладач спецдисциплін відділення «Агрономія»

Коледж Подільського державного аграрно-технічного університету

Сухар С.В., кандидат сільськогосподарських наук, старший викладач
кафедри менеджменту і логістики

e-mail: Rahun-100@mail.ru

ВП НУБіП України «Ніжинський агротехнічний інститут»

Виробництво продукції лікарського рослинництва в умовах дефіциту ресурсного потенціалу вимагає перегляду підходів, які існували при розподільно-плановій економіці щодо поділу виробничих витрат при розробці технологій вирощування лікарських культур. Сучасні технології вирощування лікарських культур, і нагідок лікарських зокрема, повинні розроблятися на принципах заощадження грошових, матеріальних та енергетичних ресурсів. В зв'язку з цим, у наших дослідженнях ми визначали показники економічної ефективності.

При розрахунку економічної ефективності вирощування лікарських культур, і зокрема нагідок лікарських, рекомендується використовувати наступні показники: урожайність продукції, приріст врожаю, – як такі, що формують ціну реалізації; виробничі витрати – як такі, що формують собівартість продукції [3].

Для підрахунку виробничих витрат ми використовували технологічні карти вирощування нагідок лікарських в досліді з врахуванням специфіки різних варіантів. При побудові технологічних карт користувалися довідниковим матеріалом, зокрема:

- Типові норми виробітку і витрат палива на механізовані польові роботи [4].
- Типові норми на ручні роботи в рослинництві [Error! Reference source not found.].
- Типові норми виробітку і витрачання палива на тракторно-транспортні роботи у сільському господарстві [2].
- Тракторно-транспортні роботи. Методика розрахунку та норми виробітку і витрати пального [4].

Витрати на вирощування нагідок лікарських розраховані нами в технологічній карті. Структура цих витрат наведена на рис.1.

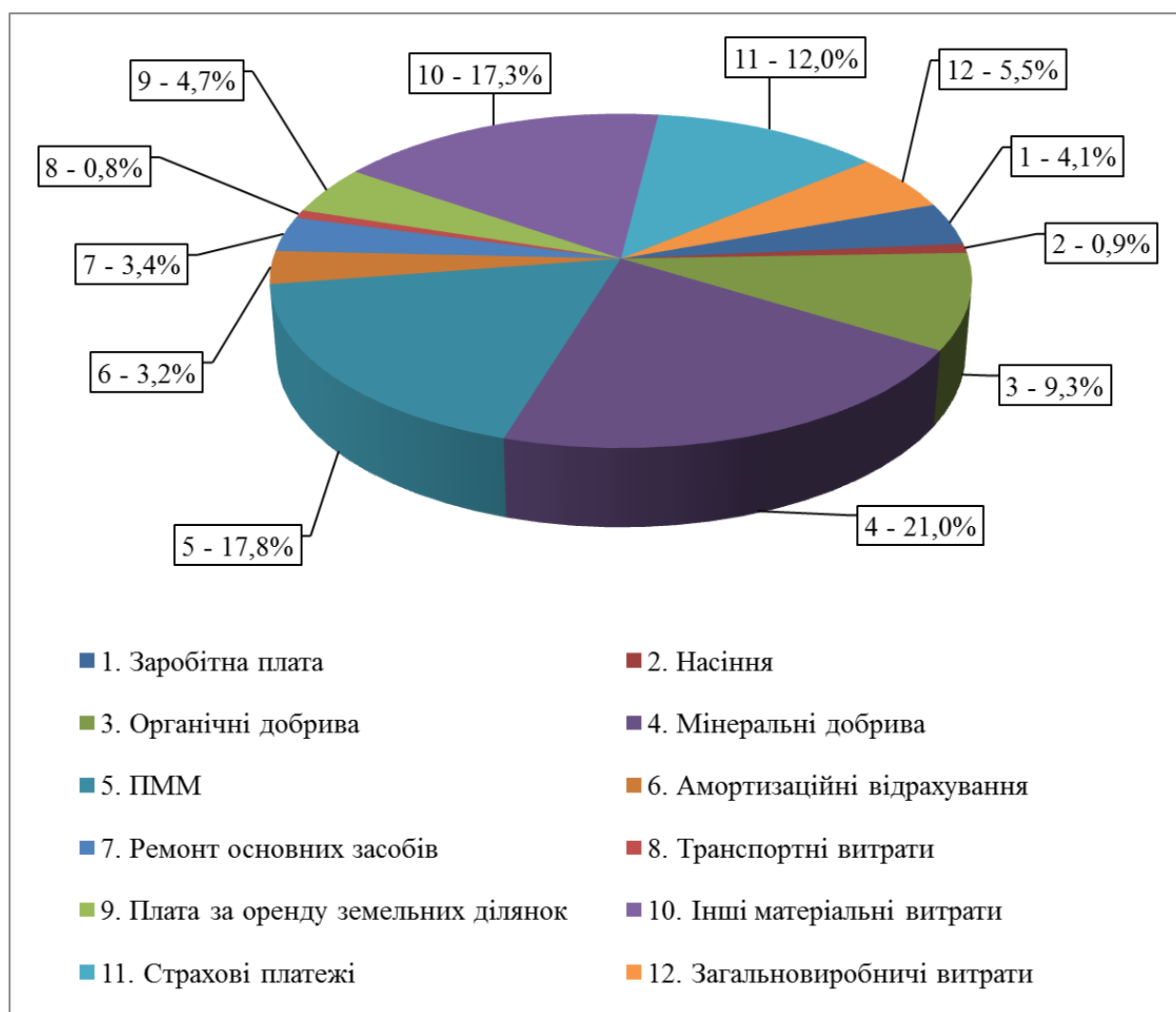

Рис. 1. Структура витрат при вирощуванні нагідок лікарських

Вартість закупівельних цін на продукцію врожаю нагідок лікарських і його прибавку розраховували відповідно до ринкових цін в середньому за 2014–2016 роки.

В результаті проведених розрахунків виявлено, що фактори, які вивчались, суттєво впливали на показники економічної ефективності вирощування нагідок лікарських.

З наведених даних видно, що у контрольному варіанті вирощування культури виробничі витрати склали 3024 грн./га.

При вирощуванні нагідок лікарських із відстанню між рослинами 10 см, при ширині міжрядь 30 см, виробничі витрати зростали на 197–212 грн./га за рахунок вартості посівного матеріалу і транспортних витрат.

В результаті проведених розрахунків було встановлено, що при збільшенні рівня виробничих витрат, собівартість одиниці врожаю зменшувалась від 2150 грн./т – на контролі до 1976 та 1526 грн./т – у варіантах із першим і другим строками сівби.

Найвищий чистий прибуток – 5244 грн./га отримано за висіву нагідок лікарських із відстанню між рослинами 10 см, шириною міжрядь 30 см в другий строк. Цей показник був більшим на 2641 грн./га від контролю.

Розрахунок рівня рентабельності показав, що вирощування нагідок лікарських у всіх варіантах досліджу є вигідним, проте, найвище значення показника – 162 % відмічено при висіванні нагідок лікарських із відстанню між рослинами 10 см, шириною міжрядь 30 см в другий строк.

На сучасному етапі формування ринкових відносин у галузі сільського господарства важливе значення має конкурентоспроможність технологій вирощування сільськогосподарських культур, зокрема й елементів вирощування нагідок лікарських удосконалених нами для умов південно-західної частини Лісостепу України. Існуючі технології вирощування сільськогосподарських культур вимагають перегляду підходів щодо формування витратної частини ресурсно-технологічного забезпечення процесу вирощування врожаю. Це пов'язано з тим, що використання недосконалих технологій, малопродуктивної техніки, або такої, що не відповідає агротехнічним вимогам вирощування, призводить до виробництва не конкурентоспроможної продукції на внутрішньому ринку [2].

Новостворені технології повинні бути більш пластичними, що дасть змогу адаптувати їх до умов різного ресурсно-технологічного забезпечення. Вони повинні передбачати максимальну реалізацію потенціалу продуктивності культури, перш за все, за рахунок раціонального використання наявних біокліматичних ресурсів для задоволення біологічних потреб рослинного організму до наявності основних факторів життя. Це дасть змогу оптимізувати величину антропогенних ресурсних вкладень в технологію та отримати продукцію із меншою собівартістю.

Висновок: найбільш перспективною для впровадження в приватних агроформуваннях регіону є технологія вирощування, яка передбачає висівання насіння у другий строк із відстанню між рослинами в рядку в межах 10 см та ширині міжрядь 30 см. Продукція, вирощена за такою технологією матиме найвищу конкурентоздатність.

Список використаних джерел

1. Гаркавий А.Д. Конкурентоспроможність технологій і машин: навчальний посібник / А.Д. Гаркавий, В.Ф. Петриченко, А.В. Спирін. – Вінниця: ВДАУ – Тірас, 2013. – 68 с.
2. Медведовський О.К. Енергетичний аналіз інтенсивних технологій в сільськогосподарському виробництві / О.К. Медведовський, П.І. Іваненко. – К.: Урожай, 2008. – 208 с.
3. Організація виробництва в сільськогосподарських підприємствах: практикум / [за ред. Г.С.Тарасенка і Л.Я.Зрібняка].– К.: Урожай, 1993. – 224с.
4. Sawhey S. *Calendula officinalis* L. A long day plant with an exceptionallly low photoperiodic requirement for flowering / S. Sawhey, V. Kablesh, R.K. Kohli // *Indian J. Plant Physiol.*, 24(4). –2009. – P. 299–303.